

ב הביאו לו פרי שחשוב וחביב עליו יותר מן הראשון, צריך לברך לכולי עלמא אם לא היה דעתו מתחלה לפטור גם זה בפירוש, דאינו בדין שיפטור אינו חשוב לחשוב דרך גררא אלא אם כן נתכוין, דאפילו היה מונח לפניו מתחלה דינו הכי כדלעיל⁵ [כלל מ"ט סי' י"א] (סי' ר"ו ורי"א):

ג בירך על שכר ונתכוין⁶ על כל מה שיביאו לו מברכת "שהכל", אין צריך לברך על דגים. ובסתם, אפילו עדיין לפניו עוד שכר, צריך לברך על הדגים, שזה הוא מין אחר לגמרי, ולא דמי לאגוזים ותפוחים שעל כל פנים הכל מין פירות (מ"א סימן ר"ו):

ד בירך על הלחם והביאו לו עוד לחם, אף על פי שלא היה דעתו מתחלה על זה וגם לא נשאר לפניו, אפילו הכי אין צריך לברך, דמסתמא דעתו לאכול לשובע. אבל אם היה בדעתו רק לאכול בדרך משל ב' גלוסקאות ולא יותר ואחר כך נמלך ממש שיאכל עוד, צריך לברך, אפילו עדיין לפניו עוד מהראשונים (ט"ז סימן קע"ד ס"ק ר' ומ"א סי' קע"ט ס"ק ר'):

ה כל זה לא מיירי אלא באדם שאוכל משלו. אבל אם אוכל על שלחן אחרים, כיון שבירך על מין אחד, פוטר כל מה שיביאו לו עוד, אפילו לא היה לפניו עוד מהראשונים, דהכל תליא בדעת בעל הבית, אם לא שנמלך ממש⁷. ואם לא היה בדעת בעל הבית ליתן להם יותר רק לבקשת האורחים נתן להם עוד, נראה לי דאין צריכין לחזור ולברך⁸ (במ"א סי' קע"ט ס"ק ז' משמע דאין צריך לברך שכתב דאתכא דבעל הבית סומכין שידעו שיתנו להם כל צרכם, ע"ש, ובסי' ר"י במ"א ס"ק ז' מה שהגיה הרי"ף שכתב כיון שתלוי בדעת בעל הבית אינו נעשה היסח הדעת):

ו דין אם בירך על הפרי ולא היה מזומן לפניו, ודין אם בירך עליו ונאבד מידו, או שאינו ראוי לאכילה, עיין לעיל כלל ה' סימן ז' ח':

ז מי שבא לסעודה⁹ ונתנו לו כוס ובירך עליו ואחר כך נתנו לו עוד כוסות, אם המנהג כן, מסתמא דעתו על כולם¹⁰. ואם לאו, צריך ברכה¹¹ על כל אחד ואחד (סי' קע"ד):

פסקי משנה ברורה

צריך לברך (ס"ק כ"ב). 5. פי' אם היה מונח לפניו פרי חשוב ופרי פחות חשוב ולא כיון בפירוש בדעתו לפטור את החשוב צריך לחזור ולברך, אבל החשוב פוטר את האינו חשוב (סי' רי"א ס"ק ל"ב). 6. וכן אם היו מונחים לפניו בשעה שבירך (סי' ר"ו ס"ק כ"א). 7. היינו שאף אם הבעל הבית יאכל וישתה לא יאכל וישתה עמו (סי' קע"ט סק"י). 8. אין במ"ב. 9. היינו בדרך עראי שלא קראוהו להיות נקבע עמהם (סי' קע"ג ס"ק י"ד). 10. ומכל מקום טוב יותר שיכוין בשעת ברכה על כל מה שיתנו לו (סי' קע"ט ס"ק ט"ז). 11. עי' במ"ב סי' ק"צ ס"ק י"ט.